

Predmet Regionálna výchova

Ročník	5.ročník
Predmet v iŠkVP	voliteľný
Časová dotácia povinná + voliteľná	0 + 1

1. Charakteristika vyučovacieho predmetu

Regionálna výchova je samostatným predmetom, ktorý svojím zameraním patrí v prevažnej miere medzi spoločenskovedné predmety. Cieľom predmetu je pomôcť žiakom uvedomovať si prírodné krásy a historické pamätihodnosti nielen svojho regiónu, ale aj celého Slovenska, za účelom pestovania úcty k svojej vlasti, kraja a k sebe samému. Ďalej vytvárať predpoklady u žiakov na pestovanie a rozvíjanie citu ku kráse ľudového umenia a uchovávanie kultúrneho dedičstva našich predkov, v podobe štúdia tradičnej ľudovej kultúry Slovenska. Prvoradé je tiež rozvíjať toleranciu voči iným kultúram.

Každý kút Slovenska má svoje špecifiká. K ich poznaniu a následnému obohateniu prispieva aj výučba regionálnej výchovy na základných školách, ktorá hrovou a tvorivou formou sprostredkúva pohľad na prácu a život minulých generácií cez prizmu pochopenia a nadčasovosti.

Len cez poznanie osobnej minulosti (minulosti obce, krajiny) môže prichádzať autentické uvedomenie si vlastnej identity, rozvoj a kultivácia pozitívnych postojov detí k regiónu.

Regionálna výchova tvorí významný prostriedok formovania osobnosti žiaka z aspektu poznávania kultúrnych tradičných a historických hodnôt. Žiaci sa učia uvedomelému poznávaniu, ktoré podnecuje rozvoj myslenia, účinne pomáha aj pri rozvíjaní vyjadrovacích schopností. Regionálna výchova v edukačnom procese má tiež neodmysliteľné miesto v socializácii intencionálnej oblasti. Jej rozmer je celostný, v čom sa prejavuje aj ďalšia edukačná hodnota. Sú to predpoklady pre integráciu vzdelávacieho obsahu vyučovacích predmetov. Regionálny obsah má statický charakter, jeho edukačný potenciál má mať charakter živej pôsobnosti len v edukačnom procese, kde sa odrážajú v činnostiach učiteľa formy, metódy a prostriedky v ktorých žiak činnostne prežíva daný obsah.

Uplatňovanie regionálnych prvkov je jedným z dôležitých prostriedkov aktívne rozvíja detskú osobnosť v rámci edukačného procesu. Zodpovedá to i integrácii vyučovania, vyhovuje zásade postupnosti a podporuje efektívnosť obsahu výučby, rozvíjanie a rozširovanie poznatkov nenásilným spôsobom s podporou logického myslenia.

Vyučovací predmet regionálna výchova vhodne doplní učebné osnovy dejepisu, geografie a občianskej výchovy .

2. Ciele vyučovacieho predmetu

Cieľom je pripraviť podmienky na ochraňovanie a podporu prvkov národného povedomia. Zaistiť trvalú podporu rozvoja integrovanej osobnosti, talentov a zručnosti detí v súčinnosti s úlohami miestnej a regionálnej kultúry. Je potrebné žiakov naučiť poznať dejiny svojho rodiska a jeho okolia, naučiť vážiť si dedičstvo našich predkov.

Vo výchovno-vzdelávacom procese je potrebné podporovať a skvalitňovať aj doterajšie formy využívania vybraných prejavov tradičnej ľudovej kultúry, zvýšiť dôraz na regionálne vzdelávanie ako súčasti vlastivednej výchovy. Zároveň uvedenú problematiku hlbšie využívať pri multikultúrnej výchove k porozumeniu kultúrnych rozdielov a pri výchove k tolerancii, proti rasizmu a xenofóbii. K tomu je potrebné vyhľadávať atraktívne formy kontaktov s ľudovou kultúrou.

V edukačnom prostredí slovenských škôl čoraz väčšie uplatnenie nadobúda potreba rozvíjať dieťa jednoduchšími podnetmi a až tak prechádzať k zložitejším. V predmete regionálna výchova je realizácia tejto metódy realizovateľná. Pomôže zaistiť trvalú podporu rozvoja integrovanej osobnosti, talentov a zručnosti detí v súčinnosti s úlohami miestnej a regionálnej kultúry.

Cieľom zaradenia prierezovej témy do vyučovania je vytvárať u žiakov predpoklady na pestovanie a rozvíjanie citu ku krásam svojho regiónu, prírody, staviteľstva, ľudového umenia a spoznávanie kultúrneho dedičstva našich predkov. Edukačná činnosť je zameraná na to aby žiaci v rámci regionálnej výchovy poznali históriu a kultúru vlastnej obce, mesta – na funkčné využívanie historických regionálnych ukážok:

- 1. môj rodný kraj** – kraj, kde žijem; škola a jej okolie; moja trieda; obec, v ktorej žijem; čo sa mi v našom kraji najviac páči; čím sa pýši naša obec (príbehy o rodákoch, pamätné miesta, sochy a i.), história, (osídlenie), povesti, piesne, šport a kultúra, osobnosti, ale aj súčasnosť vo všetkých smeroch napr. ekonomika); jej flóru a faunu – význam ochrany prírody, lesa, vody, živočíchov
- 2. objavujeme Slovensko** – objavovanie a spoznávanie prírodných krás a zaujímavostí Slovenska; povestami opradené pohoria – cestujeme po Slovensku – oboznámenie sa s časťami Slovenska formou výletu; povesti z veľkých a starých miest Slovenska; zvyky a tradície; ľudia v mojom okolí (aj o úcte k starším obyvateľom); pripomíname si našich predkov – vychádzať z rodinného prostredia t.j. téma – RODINA – rodostrom rodiny, tradičné jedlá; stretnutia s pamätníkmi (starými rodičmi, známymi) na besedy; rozhovory so žiakmi o minulosti ich regiónu a pod. Vedieť sa orientovať v turisticky a historicky atraktívnych miestach Slovenska.

3. Základom našej kultúrnej identity, ako aj zdrojom historického vedomia, patriotizmu a vzdelanosti, poznávania kultúrnej rozmanitosti, je **tradičná ľudová kultúra** – kultúra, ktorú vytvorili, ktorou žili a dodnes žijú najširšie vrstvy obyvateľstva – využitie danosti regiónu, návšteva ľudového majstra, dielne, výstavy – spoznávanie tradičných ľudových remesiel, ľudovomeleckých výrobkov regiónu, tradičné jedlá, vlastná tvorba (remeslá), spoznávanie stavebných pamiatok v regióne, obci, poznatky využiť vo výtvarnom zobrazovaní; tvorba zbierky ľudovej hudobnej kultúry, jej prezentácia (piesne, zvyky regiónu, vlastná tvorba – spevník regiónu); poznávanie vyčítaniek, hádaniek, básní, ľudovej piesne, tanec, ľudové kroje (hudobný, pohybový, výtvarný prejav), príslovie, porekadiel, pranostík, bájok, rozprávok: ľudových, autorských, povestí a pod. – skúmanie vlastnej kultúry, skúmať a objavovať vlastnú kultúru a spoznávať iné kultúry v oblasti ľudových tradícií.

Pod regionálnou kultúrou rozumieme súhrn produktov (hmotných a nehmotných) ľudskej činnosti, ktoré sa viažu na konkrétnu obec alebo región. Regionálna kultúra zahŕňa v sebe lokálne a regionálne kultúrne dedičstvo, ako aj živé kultúrne prejavy fungujúce v každodennom živote, pri sviatkoch a slávnostiach. Regionálna kultúra nadväzuje na regionálne kultúrne tradície a pokladá ich za dôležitú súčasť historickej pamäte i za zdroj identity obce alebo regiónu.

Profilové kompetencie

Výučba bude smerovať k tomu ,aby žiaci získali:

osobnostné kompetencie: byť zvedavý – mať chuť poznávať prejavovať a zvládnuť emócie

kognitívne a funkčné kompetencie: využívať kreativitu, využívať efektívne pracovné metódy

sociálne kompetencie: spolupracovať s druhými

komunikačné kompetencie: neverbálne sa vyjadrovať a chápať neverbálnu komunikáciu, aktívne počúvať, diskutovať o probléme, vyjadriť svoj názor, využívať informačné a komunikačné prostriedky, ochraňovať individuálne a spoločenské hodnoty, pestovať ochranu prírody, prostredia a zdravie

občianske kompetencie: zaujímať sa o veci verejné

kultúrne kompetencie: vnímať kultúrnu tradíciu svojho jazyka a reči, rozumieť symbolom, ktoré sú obvyklé v našej kultúre, poznať zvuky– hudobné motívy našej kultúry, vedieť interpretovať pohyb, poznať a akceptovať kultúrnu rozmanitosť a odlišnosť

schopnosť tvorivo riešiť problémy: rozvíjať kritické myslenie a logické uvažovanie, vytvárať vlastný názor, hľadanie variantov riešenia problémov, objavovať paralely v histórii, vyhľadávať informácie, hľadať vhodné, podobné a odlišné znaky, obhajovať vlastné postoje a rozhodnutia.

Predmetové kompetencie

Pozná a uplatňuje efektívne techniky učenia sa a osvojovania si poznatkov, využíva pochopené a osvojené poznatky, nadobúda kultúrne kompetencie – oceňuje prínos kultúry v ľudskej kultúre.

Základnými predmetovými kompetenciami sú schopnosť pracovať s historickými poznatkami o vlastnom národe, spoznávať slovanské kultúrne korene, rozlišovať miestny, regionálny, národný a globálny priestor, pracovať s historickými faktami.

Pedagogické stratégie

Pri voľbe vyučovacích metód a foriem prihliada učiteľ na usporiadanie obsahu vyučovania, vlastné činnosti a činnosti žiakov zacielené na dosiahnutie stanovených cieľov a kľúčových kompetencií žiakov. Voľba metód závisí od obsahu učiva, cieľov vyučovacej hodiny, vekových a iných osobitostí žiakov a materiálneho vybavenia.

Metódy: motivačné, fixačné, aktivizujúce, expozičné

Postupy: motivačné rozprávanie, motivačný rozhovor, motivačný problém, motivačná demonštrácia, rozprávanie, vysvetľovanie, rozhovor, beseda, problémové metódy (heuristická metóda), projektová metóda, praktické aktivity, práca s knihou a textom, samostatné učenie prostredníctvom informačnej a komunikačnej techniky a experimentovania metódy opakovania, precvičovania diskusia, situačná metóda, inscenačná metóda, didaktické hry, kooperatívne vyučovanie

Formy práce: práca s odbornou literatúrou, individuálna práca, skupinová práca, rozprávanie, objasňovanie, opis, rozhovor, diskusia, zostavenie plánu, postup činnosti, ukážky riešenia úloh, práca s IKT, frontálne vyučovanie, odpisovanie textov z tabule, tiché čítanie, brainstorming

Z organizačných foriem sa uplatňuje

vyučovacia hodina

/základného, motivačného, expozičného, fixačného, aplikačného, diagnostického typu/

Vyučovacie hodiny budú prebiehať aj formou vychádzok a exkurzií, preto budú zaradované podľa aktuálneho počasia, aktuálnej témy

3. Obsah vyučovacieho predmetu

Obsahovú náplň regionálnej výchovy tvoria tematické okruhy, v ktorých sa postupnými krokmi a pomocou prepojenia historických, geografických a umeleckých zložiek vytvorí suma prvotných vedomostí o regióne. Pri tematických okruhoch sa časová dotácia bude konkretizovať v časovo-tematickom pláne. Týždenne bude predmet dotovaný 1 hodinou a ročný počet hodín bude závisieť od organizácie školského roka. Náplň vyučovacích hodín bude prihliadať na ontogenetické možnosti dieťaťa, rešpektovaní jeho psychologických a etických požiadaviek.

Obsah prierezovej témy regionálna výchova je zaradený do voliteľného predmetu – regionálna výchova.

Vzdelávací štandard pre 5. ročník

Dotácia: 1 hodina, 33 hodín ročne

Obsah vzdelávania je zadefinovaný nasledovnými tematickými celkami:

- I. Regionálne prvky Oravy
- II. Prírodné bohatstvo regiónu
- III. Historické pamätihodnosti môjho regiónu
- IV. Objavujeme Slovensko
- V. Vstup histórie do života žiaka
- VI. Krása ľudového umenia

Obsahový a výkonový štandard je uvedený v ŠVP v sekcii štátny vzdelávací program pre 2. stupeň, prierezové témy, regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra. Odkaz: <http://www.statpedu.sk/sk/svp/statny-vzdelavaci-program/svp-druhy-stupen-zs/prierezove-temy/regionalna-vychova-tradicna-ludova-kultura/>

Časovo tematický plán predmetu je zostavený na www.zsvitanova.edupage.org.

Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Prierezové témy
Regionálne prvky Oravy	Orava – vymedzenie oblasti Potulky Oravou Rozvoj cestovného ruchu	vedieť pracovať s mapou, poznať geografické fakty o regióne, určiť polohu Oravy v rámci Slovenska	Osobný a sociálny rozvoj Environmentálna výchova

			Mediálna výchova Tvorba projektu a prezenčné zručnosti
Prírodné bohatstvo regiónu	Ochrana prírody. Chránené územia v regióne. Tanap. Náučné chodníky regiónu.	chápať význam ochranných aktivít vedieť vymenovať a charakterizovať ochranné aktivity v regióne poznať náučné chodníky	Osobný a sociálny rozvoj Environmentálna výchova
Historické pamätihodnosti môjho regiónu	Historické pamätihodnosti Oravy Historické stavby Múzea, galérie, knižnice v regióne	poznať najvýznamnejšie kultúrne a historické pamiatky svojho regiónu, vie o nich podať stručné informácie poznať najznámejšie múzeá, knižnice, galérie, domy s pamätnými tabuľami	Osobný a sociálny rozvoj Environmentálna výchova Mediálna výchova Tvorba projektu a prezenčné zručnosti
Vstup histórie do života žiaka	Vitanová – história a súčasnosť obce Erb Vitanovej Orientácia v obci. Ako sa kedysi žilo Ľudové remeslá kedysi a dnes Môj rodokmeň	poznať historické fakty o vzniku obce popísať erb obce nakresliť plán obce opísať typické ľudové remeslá v obci	Osobný a sociálny rozvoj Environmentálna výchova Mediálna výchova Tvorba projektu a prezenčné zručnosti
Objavujeme Slovensko	Regionálna kultúra iných regiónov Slovenska Základné znaky ľudovej kultúry národností Flóra a fauna na Slovensku Chránené územia na Slovensku Ľudové piesne a tance,	poznať najvýznamnejšie kultúrne a historické pamiatky, vie o nich podať stručné informácie poznať najznámejšie múzeá, knižnice, galérie, domy s pamätnými tabuľami poznať flóru a faunu Slovenska, ľudové piesne a tance, geografické zvláštnosti Slovenska, geografické a prírodné monumenty, významné osobnosti Slovenska a vie podať o nich stručné	Osobný a sociálny rozvoj Environmentálna výchova Mediálna výchova

	Geografické zvláštnosti Slovenska Významné osobnosti Slovenska	informácie	
Krása ľudového umenia	Ľudové zvyky na dedine Nácvik kolied, vianočnej hry. Zvyky na dedine počas roka. Tradičné ľudové piesne.	rozlišovať zvyky a tradície letného, zimného a jarného slnovratu, poznať hodnoty ľudových tradícií a ich význam pre duševný život poznať najvýznamnejšie tradičné zvyky	Osobný a sociálny rozvoj Environmentálna výchova Mediálna výchova

4. Prierezové témy

Jednotlivé prierezové témy možno uplatniť v rámci jednotlivých tém obsahu vzdelávania.

Osobnostný a sociálny rozvoj

Žiak pozná regionálne prvky Oravy, prírodné bohatstvo regiónu, pamiatky, historické fakty o vzniku obce.

Tvorba projektov a prezentačné schopnosti

Tvorba projektov na konkrétnu tému a tvorba prezentácií– rozvíjanie schopnosti komunikovať, argumentovať, vyhľadávať a spracovávať informácie.

Environmentálna výchova

Žiak sa aktívne podieľa na ochrane životného prostredia chápe význam ochranárskych aktivít.

Mediálna výchova

Žiak využíva tlačené a digitálne dokumenty ako zdroje informácií, vyhľadáva informácie z rôznych zdrojov (encyklopédie, internet, knihy, časopisy, ...)

Multikultúrna výchova

Viesť k porozumeniu kultúrnych rozdielov a k tolerancii, proti rasizmu a xenofóbii.

Výchova k manželstvu a rodičovstvu

Cez spoznávanie histórie, ľudových zvykov poukázať na hodnotu rodiny, manželstva, viesť ku kladnému vzťahu k rodinným hodnotám.

5. Hodnotenie predmetu

Hodnotenie a klasifikácia žiakov je súčasťou výchovno-vzdelávacieho procesu a bude realizovaná v súlade s Metodickým pokynom č. 22/2011z 1. mája 2011.

Zručnosť žiaka budeme hodnotiť **absolvoval** s dôrazom na samostatnosť a správnosť plnených úloh, na aktívne zapájanie sa do praktických činností, prezentáciu projektov, tvorbu vlastných referátov a ústnym skúšaním.

Oblasti hodnotenia:

- aktivita, zapojenie sa do činnosti
- snaha, usilovnosť
- samostatná práca – schopnosť samostatne hľadať riešenie
- práca v tíme
- tvorba projektu
- kontrola vedomostí

Na kontrolu a hodnotenie žiakov sa odporúčajú postupy:

1. verbálna forma kontroly – prezentovať poznatky žiaka na základe jeho odpovede. Hodnotiť podľa vzdelávacieho štandardu.
2. preverovať úroveň samostatnej práce žiakov – písomné testy.
3. úroveň znalostí je vhodné hodnotiť prostredníctvom prezentácie projektov, referátov, súťaží či praktických zručností.

6. Učebné zdroje

Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využijú nasledovné učebné zdroje:

Didaktická technika: tabuľa, interaktívna tabuľa, dataprojektor, PC

Materiálne výučbové prostriedky: historické a geografické encyklopédie, odborná literatúra, odborné časopisy, mapy, obrazový materiál, trojrozmerné pomôcky

Ďalšie zdroje: internet, knižnica, exkurzie a vychádzky – múzeá, výstavy, galérie, expozície v prírode